

# Kringblad

JAARGANG 17, NUMMER 1 - PASEN 2008

GRATIS PERIODIEK CONTACTBLAD VAN DE GEBEDSKRING SINT JAN  
VAN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH



*"Want waar twee of drie  
in mijn Naam samen zijn,  
daar ben Ik in hun midden."*

(Mt. 18,20)

---

## COLOFON

---

*Het kringblad is een gratis uitgave van de gebedskring Sint Jan voor roepingen in het bisdom 's-Hertogenbosch.*

*Het verschijnt met Kerstmis, met Pasen en in de zomer.*

---

## REDACTIE:

Matthijs van Dorp  
(2<sup>e</sup> jaars priesterstudent)

Peter Koen  
(2<sup>e</sup> jaars priesterstudent)

---

## SECRETARIAAT:

Papenhulst 4,  
5211 LC 's-Hertogenbosch  
Telefoon: 073-6123055/155  
Fax: 073-6145315  
e-mail: info@sint-janscentrum.nl  
website: www.sint-janscentrum.nl  
www.sonnius.nl

*Men is vrij om artikelen met bronvermelding over te nemen in parochiebladen etc.  
Gelieve persoonsmutaties ook door te geven aan het secretariaat van de gebedskring.  
Retourzendingen worden uit het bestand verwijderd.  
Nieuwe leden zijn altijd welkom!  
Schroom dus niet om mensen te vragen om te bidden voor roepingen!*

---

## IN DEZE EDITIE

---

Voorwoord .....	3
Gebed tot de Heilige Jozef .....	4
Huwelijk en gezin .....	5
<i>Drs. A.L.M. Hurkmans</i>	
Het gezin als de hoeksteen van de samenleving .....	10
<i>Jacques Grubben</i>	
Heiligen rond het huis .....	14
<i>Michaël As</i>	
Begin bij het gezin .....	18
<i>Harald Seidel</i>	
Ja, ik wil! .....	21
<i>Dra. Ilona Langendonck-Korving</i>	
Theologie van het lichaam .....	24
<i>Marc Timmermans, pr.</i>	
Gebed voor het gezin .....	27
Radio Maria in Nederland .....	28
In memoriam .....	29
Naar het hart van de Kerk .....	30

---

## AFBEELDING OP VOORPAGINA:

*Houtsnijwerk van de Heilige Familie..  
Maker onbekend.*

FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN DE PRIESTER- EN  
DIAKENOPLEIDING VAN HET BOSSCHE BISDOM:

R.K. Instelling Sonnius te 's-Hertogenbosch  
Nederland: banknummer: 22.52.03.022  
België: banknummer: 521-0053201-65

**Sonnus**  
Priesterfonds  
's-Hertogenbosch

# VOORWOORD

In onze vorige editie hebben wij tot vreugde van velen Sint Jozef in de schijnwerpers mogen zetten. Wellicht heeft dit ons onvoorzien beïnvloed bij het kiezen van het thema voor de editie welke u nu leest. Sint Jozef is niet alleen beschermer van de Kerk, maar is ook patroon van het huisgezin. Het zal u dan ook niet verwonderen, dat wij als eerste gebed het gebed tot Sint Jozef hebben uitgekozen.

## MOEILIJKE TIJDEN

Onze tijd kent helaas een schrikbarend hoog percentage aan echtscheidingen van de meestal pas-gesloten huwelijken. Niet alleen het huwelijk van de niet-gelovigen, maar ook de huwelijken van de Christelijk gelovigen lijkt onder vuur te staan. Waarom zoveel echtscheidingen? Zijn wij vergeten wat het woord “trouw” betekent? Of zijn wij tegenwoordig zo sterk “gevoels”-georiënteerde mensen geworden, dat het pas-gesloten huwelijk goed gaat zolang het allemaal in de kalverliefde-fase is, maar zodra de eerste vlinders langzaamaan “weggefladderd” zijn en juist de ware zelf-schenkende liefde (agape) begint te groeien, meteen een echtscheiding aangevraagd moet worden? Is de hoge mate van bindingsangst een symptoom van een verwerende cultuur die alleen uit is op genot en elke vorm van zelfverloochening ontvlucht?

Zijn wij tegenwoordig echt zo consumptie-gericht, dat we alleen maar de “nemende” liefde (eros) en het “goed voelen” in ons leven tolereren?

Pijnlijke vragen... Geen antwoord? Zeker wel! Er is licht aan de horizon. Het Christelijk gezin, de bakermat en eerste school van de liefde is in opkomst. In een wereld van vluchtige gevoelsmatige “ik”-gerichte engagementen, zijn de Christelijke gezinnen bij uitstek geroepen om te getuigen dat er een hoger doel bestaat. De dimensie van Geloof, Hoop, Liefde en Trouw, waarin Christus centraal staat en het kruis niet ontvlucht, maar omarmd wordt. Ja, als Christen zijn wij nu geroepen te laten zien dat kruis en vreugde samengaan in het leven.

Geen huwelijk houdt stand wanneer beide partners niet bereid zijn zichzelf in liefde aan elkaar te geven. Christus laat ons tastbaar zien, hoe ver deze liefde kan gaan. Mogen wij Zijn voorbeeld volgen en aldus getuigen van diezelfde liefde.

Wij hopen dat u de artikelen met genoeg leest en wensen u tevens een zalig Pasen.

*Peter Koen  
Matthijs van Dorp  
Redactie Kringblad*

# GEBED TOT DE HEILIGE JOZEF *PATROON VAN HET HUISGEZIN*

*Tot U, heilige Jozef, nemen we onze toevlucht in onze nood  
en - na de hulp van uw allerheiligste Bruid te hebben ingeroepen -  
smeken wij met vertrouwen ook uw bescherming af.*

*Wij bidden U ootmoedig:  
Zie goedgunstig neer op het erfdeel,  
dat Jezus Christus door zijn bloed heeft verworven,  
en help ons in onze noden door uw machtige bijstand.*

*Dat vragen wij U omwille van de liefde,  
die U heeft verbonden met de onbevleete Maagd en Moeder van God,  
en omwille van de vaderlijke tederheid,  
waarmee gij het Kind Jezus hebt omhelsd.*

*Zorgzame bewaarder van het heilig Huisgezin,  
bescherm de uitverkoren kinderen van Jezus Christus.*

*Liefderijke Vader,  
verwijder van ons alle besmetting van dwaling en zedenbederf.*

*Machtige Beschermmer,  
sta ons vanuit de hemel genadig bij  
in de strijd tegen de machten van de duisternis.*

*En, zoals Gij weleer het kind Jezus uit het grootste levensgevaar  
hebt gered, zo verdedig nu ook de heilige Kerk van God  
tegen vijandelijke aanslagen en alle tegenwerking.*

*Neem ieder van ons in uw blijvende bescherming, opdat wij,  
naar uw voorbeeld en gesteund door uw hulp,  
heilig leven, zalig sterven en het eeuwig geluk in de hemel verkrijgen.*

*Amen.*

# HUWELIJK EN GEZIN

Huwelijk en Gezin zijn de hoeksteen van de samenleving. Het is een stelling die niet van iedereen bijval krijgt. Voor de Kerk zijn huwelijk en het gezin echter van hoge waarde. Het huwelijk is een sacrament. Men mag het verstaan als een “instrument” dat de liefde van God zichtbaar maakt. Het gezin is de huiskerk. Het eerste milieu waarin ouders het geloof kunnen doorgeven. Zij doen dit, door hun liefde die troost en uitdaagt, in catechese en gebed, door te vieren en door actief te zijn in de diaconie. In het kort wil ik in de vorm van een tiental stellingen enkele fundamentele gedachten rond huwelijk en gezin naar voren brengen.

## HET HUWELIJK IS GEEN MENSELIJKE UITVINDING

God heeft het huwelijk in de schepping haar basis gegeven. We kennen het scheppingsverhaal. Adam was heer over heel de schepping. Alle dieren had hij een naam mogen geven, maar zijn gelijke vond hij niet. Daarom schiep God uit zijn rib een vrouw en bracht deze naar Adam. Adam zei toen: “Eindelijk, been van mijn gebeente, vlees van mijn vlees” (Gen. 2, 23). Man en vrouw horen vanuit hun diepste oorsprong bij elkaar. God zag van heel de schepping dat het goed was, maar Hij zag ook dat het niet goed was dat de mens alleen zou zijn. Daarom gaf Hij hem de vrouw. Sinds die tijd verlaat de man zijn vader en zijn moeder om zich te hechten aan zijn vrouw en die twee zijn één vlees.

## DE LIEFDE BRENGT EN HOUDT MAN EN VROUW BIJ ELKAAR

We moeten wel even stil staan bij dat woord liefde. Het is immers het meest gebruikte en het meest misbruikte woord. Hoe moeten we dit woord verstaan. Paus Benedictus XVI schreef zijn eerste omvangrijke en veel geprezen encycliek over de liefde. Heel summier geef ik enkele gedachten uit deze tekst aan u in overweging om daarmee het woord liefde in relatie tot huwelijk en gezin te verduidelijken. God is liefde. God heeft de mens als eerste lief gehad. Daarom is de liefde in de strikte zin van het woord geen gebod. Het is een gave en tegelijk een opgave. Mensen hebben de neiging, wanneer zij over de liefde spreken, haar te verengen. Vaak denkt men bij liefde alleen aan de betoverende ervaring die man en vrouw kunnen opdoen wanneer ze samen komen. Het woord liefde dreigt dan samen te vallen met de “bedwelmende” ervaring van seksualiteit. Dit leidt tot dwaalwegen die mensen gaan. Zij gaan op zoek van de ene naar de andere bedwelmende ervaring. De kern van deze dwaling is, dat men de seksualiteit los maakt van wat de liefde is in een bredere context.

Wie daarnaar handelt gaat een weg die de mens naar beneden haalt. De mens kan men gaan gebruiken als een object. De Kerk veroordeelt dat. De Kerk is daarom vaak het verwijt gemaakt dat zij de liefde vergiftigd heeft omdat zij rond de seksualiteit, daar waar de mens zoveel vreugde kan beleven, tal van geboden en verboden geplaatst heeft. De Kerk zou daarmee het lichamelijke ontkend hebben. Wellicht is de Kerk niet altijd vriendelijk genoeg geweest voor de lichamelijke liefde, maar principieel wil de Kerk de liefde die meer aan het lichaam gebonden is, de “eros”, verbinden met een liefde die veel breder is en die zij de naam “agape” geeft. Die liefde gaat er van uit dat de mens in zijn lief hebben zich een zeer brede verantwoordelijkheid eigen maakt. Vanuit de agape stelt de mens zich open voor het ontvangen van het leven; wil de mens een weg gaan van zuivering en onthouding; ziet men de noodzaak van trouw en is de mens ook altijd bekommerd om alle medemensen.

## **MENSBEELD EN GODSBEELD**

Het Godsbeeld en het mensbeeld dat de Kerk hanteert is wezenlijk relationeel en de onderlinge verhoudingen dienen bepaald te worden door de liefde. Door de liefde die niet alleen te maken heeft met het gevoel, maar ook met het verstand en met de wil. God treedt met de mens in gesprek en nodigt hem uit zijn plaats in te nemen in het grote plan dat Hij heeft met de mensheid en met de schepping. Hij wil de volkeren samen brengen. Daarvoor kiest Hij Israël uit. “In uw volk zal ik alle volkeren zegenen”, zegt God tegen Abraham. Om het samenbrengen van de mensen te doen slagen, drukt God zijn liefde uit in de menswording van Zijn Zoon. Jezus trekt alle mensen tot Zich. Uit liefde geeft Hij op het kruis zijn leven voor alle mensen. Door de Heilige Geest blijft Jezus aan het werk in de Kerk. Zijn liefdesoffer is door de Eucharistie permanent werkzaam aanwezig in de Kerk. In de Eucharistie wil Hij u en mij binnen trekken in Zijn liefde. Een liefde die wordt gekenmerkt door een totale zelfgave. Hij vraagt ook aan ieder mens zijn leven te geven voor de ander. Mensen zijn geroepen om met God en elkaar de weg door het leven te gaan. Eenieder is een eigen persoon en blijft ook zichzelf, maar tegelijk blijft niemand alleen. Mensen gaan onderling met elkaar om als man en vrouw, als vader en moeder met de kinderen, maar ook in allerlei kringen waarin zij gemeenschappen vormen. Zij hebben de roeping om naar elkaar om te zien.

## **EXCLUSIVITEIT EN TROUW**

Volwaardige liefde is gericht op exclusiviteit en op trouw. Man en vrouw zijn trouw aan elkaar omdat iemand die liefheeft van heel de mens houdt. Wanneer je van heel de mens houdt is de tijd, heel het leven van die mens, daarbij ingesloten. Liefde en trouw horen bij elkaar.

Men kiest in het huwelijk exclusief voor deze éne man, voor deze éne vrouw omdat in die man of die vrouw alles samen komt. Wanneer men in het huwelijk elkanders uniciteit respecteert, doet men daarin recht aan de uniciteit van alle mensen. Dat maakt vrij.

## **OPENHEID VOOR HET LEVEN**

In het huwelijk staan de echtparen principieel open voor het leven. De liefde tussen man en vrouw staat niet los van de liefde die er is tussen hen en God. Er is maar één liefde. Wanneer God een echtpaar kinderen wil toevertrouwen zullen zij dit in blijdschap opnemen. Dit neemt de verantwoordelijkheid die ouders hebben voor de samenstelling van hun gezin niet weg.

## **OPVOEDING EN GELOFSOPVOEDING**

Het gezin is de bevoorrechte plaats voor de opvoeding van kinderen. In het gezin is men op een unieke wijze geborgen in de liefde. Dit geeft vertrouwen. Zonder vertrouwen is er geen samenleven mogelijk, geen handel en al evenmin geloofs-overdracht. Daarom hoort de geloofsopvoeding op de eerste plaats thuis in het gezin. Wanneer kinderen hun ouders zien bidden krijgen ze een ervaring mee die ze nooit vergeten. Ze maken vanuit hun innerlijk mee dat het mogelijk is een band te hebben met God. Ouders kunnen op heel veel manieren hun kinderen laten delen in hun gebed. Verder zijn het de ouders die hun kinderen het beste met God, met Jezus, met de Bijbel en met de Kerk in contact kunnen brengen. De voorbereiding op de sacramenten van het Doopsel, Vormsel en Eucharistie bieden hiervoor unieke kansen. Een vergelijkbare plaats kunnen grootouders krijgen of innemen. Verder is het voor de geloofsopvoeding nodig te behoren bij een bredere vertrouwde kring. Participeren in een parochie waar meerdere gezinnen komen is voor ouders en kinderen van groot belang. Het gezin mag een huiskerk zijn, maar het moet ook thuis zijn in een parochie waar meerdere gezinnen actief betrokken zijn. Niet altijd kan dit in onze tijd de eigen parochie zijn. In de geloofsopvoeding ligt voor een deel de opvoeding voor de samenleving besloten. Gelovigen kennen hun plaats in de samenleving en weten welke verantwoordelijkheden zij daarin hebben.

## **GAVE EN OPGAVE**

Man en vrouw zullen samen goed moeten omgaan met hun huwelijk. Het huwelijk blijft een gave en een opgave. Het blijft niet vanzelf goed gaan. Je kunt samen stil staan bij je relatie door zaken rond huwelijk en gezin te lezen en de opgedane inzichten met elkaar te bespreken.

Verder kan men een kring van echtparen zoeken die elkaar helpen hun huwelijk jong te laten blijven. Ook kan het goed zijn van tijd tot tijd een retraite of een gezinsweekend mee te maken.

## **HUWELIJK EN EVANGELISATIE**

Gezinnen, echtparen verdienen volop aandacht van de Kerk en omgekeerd. Wanneer de Kerk actief tegenwoordig wil zijn in de wereld, doet zij er goed aan daarvoor de weg via de echtparen en de gezinnen te kiezen. Wanneer wij Gods liefde present willen stellen in de wereld, wanneer we in de samenleving trouw en zorg voor elkaar willen promoten en wanneer we op plaatsen waar de beslissingen vallen de menswaardigheid van de mens veilig gesteld willen zien dan kunnen wij het beste de gezinnen evangeliseren. In een goede band zou de Kerk de gezinnen en de echtparen op alle facetten van het leven moeten doordrenken met het Evangelie. Wanneer de Kerk die weg gaat zullen de mensen uit die kringen op hun beurt in staat zijn de samenleving te evangeliseren. Dit doen de mensen uit de gezinnen op de plaatsen waar ze werken, waar ze zich ontspannen en waar zij hun verantwoordelijkheid voor de samenleving waar maken.

## **HUWELIJK EN HET CELIBAAT**

De Kerk moet beseffen dat zij met de echtparen en gezinnen goud in handen heeft. Zij zijn bij uitstek kanalen waardoor de liefde van God kan binnenstromen in de wereld. Tegelijk is het waar dat echtparen en gezinnen het nodig hebben kennis te kunnen maken met de celibatair beleefde liefde tot God. Deze twee levensstaten kunnen elkaar verrijken. Zij die gehuwd zijn wijzen de celibatair levende mensen er op dat de liefde heel concreet is, terwijl zij die celibatair leven de gehuwden er op wijzen dat de liefde nooit geleefd kan worden los van God. Iemand die om het Rijk der Hemelen ongehuwd blijft, of iemand die om welke redenen ook ongehuwd blijft heeft de taak huwelijken en gezinnen te ondersteunen en verdient van hen ondersteuning. We horen immers allemaal bij de éne familie van God.

## **NIET ALLES BLIJFT HEEL**

In het kader van huwelijk en gezin wil ik ook zorg, aandacht en respect vragen voor mensen die gescheiden zijn. Het is goed er niet te gemakkelijk over te spreken en al zeker dient men oordelen te vermijden. Gescheiden mensen hebben vaak een zwaar leven. Veel mannen en vrouwen hebben in één-oudergezinnen een buitenproportionele verantwoordelijkheid.



Het is goed hen open tegemoet te blijven treden. Zij allen blijven kinderen van de Familie van God. De Kerk wil trouw zijn aan haar identiteit en tegelijk mensen die in problemen zijn geraakt niet in de steek laten. Het is wellicht ook goed een boodschap voor de grootouders uit te spreken. Zij hebben in hun leven veel veranderingen meegemaakt. Vaak moeten zij met veel verdriet vaststellen dat het hun niet gelukt is hun gewoonte om op zondag naar de kerk te gaan door te geven aan hun kinderen. Ze vragen zich af wat ze verkeerd deden. Men kan zeggen dat individuele ouderparen niet verantwoordelijk zijn voor dit verschijnsel. Wij maken in onze tijd een cultuurbreuk mee. Alles verandert snel in onze samenleving en ook in de Kerk ondervinden wij daar de gevolgen van. Het geloof krijgt men niet langer als vanzelf van huis uit mee. Daar staat wel tegenover dat er meer en meer een tijd aanbreekt waarin er veel mensen zijn die kennis willen maken met het geloof of waarin er mensen zijn die opnieuw kennis willen maken met het geloof. Er zijn in de Kerk talrijke vormen van pre-catechese die op deze nieuwe situatie willen inspelen. Daarin tracht men door getuigend over het geloof te spreken de harten van de moderne mensen te raken.

*Drs. A.L.M. Hurkmans*  
*Bisschop van het bisdom van 's-Hertogenbosch*

# HET GEZIN ALS DE HOEKSTEEN VAN DE SAMENLEVING

Recent las ik de Kerstboodschap 2007 van Godfried kardinaal Danneels met als titel: “Stress, moet dat?”. Hij spreekt in deze boodschap ook over het gezin en typeert de stress als een behangpapier dat zich goed heeft geïnstalleerd binnen het gezin. *“De band tussen man en vrouw is zo kwetsbaar geworden omdat hij soms bijna uitsluitend op het liefdesgevoel wordt gebouwd en niet meer op de stabiliteit van een instituut. Gehuwd zijn is elkaar graag zien, klinkt het nu, zo mogelijk ook in wederzijdse trouw en voor altijd. Maar dat laatste primeert voor velen niet meer. De broosheid is vaak de oorzaak van stress, spanning en onzekerheid. En stress heeft ook te maken met het feit dat steeds meer kinderen leven met hun moeder en niet meer met hun vader.”* Elders gaat kardinaal Danneels verder en wijst hij er op dat in Gods ogen het gezin altijd wijst op twee dingen: *“ouderschap” én “echtgenootschap”!* Men is ouder én echtgenoot, vader/moeder én geliefde. Echter meer en meer evolueert ons gevoel in één richting, weg van de verticale relatie van ouder en kind naar de horizontale relatie tussen man en vrouw. En dat is een handicap omdat het de stabiliteit van een gezin aantast. Een herbezinning op de rol van het gezin zoals God dat ons gegeven heeft in de Bijbel en de traditie is op zijn plaats. Hoe heeft God het bedoeld?: een voorbeeld van de adequate antropologie van Paus Johannes Paulus II in de “Theologie van het lichaam”. Genezing begint door naar God terug te keren. Een andere reden van “onbehagen” binnen het gezin kan gelegen zijn in *“onze armoede en soms ook onwil om te geven”*. Het gezin is nu juist dé plaats bij uitstek om te geven (en te ontvangen)! En binnen het gezin komen we ook tot het besef dat het leven ons door God is gegeven en van daaruit kunnen wij zelf pas leven geven. Een gevoel van dankbaarheid ten opzichte van God is op zijn plaats en gaat vooraf aan het verantwoordelijkheidsbesef binnen het gezin. Als dit gevoel echter ontbreekt, het is immers *“een kindje krijgen in plaats van maken”*, dan kan dit een oorzaak zijn van stress en onbehagen. Een gelukkig gezin echter is er een waarvan je kunt zeggen als je er op bezoek gaat: *“Wat is het goed voor mij hier bij jullie te zijn (X. Lacroix)”*.

## FAMILIARIS CONSORTIO

Een Apostolische Exhortatie verschijnt op het gezag van de Paus als de vrucht van een bisschoppensynode, in dit geval over het gezin die in 1980 heeft plaatsgehadt. Het document is leerstellig maar niet wetgevend en heeft qua inhoud vaak een minder afgeronde en vaststaande leer dan in een encycliek die wel leerstellig van

aard is. Een encycliek is een belangrijk pauselijk en leerstellig document en is in regel, behalve in zaken van geloof en zedelijke zaken, als zodanig een uitdrukking van het gewone leergezag van de Paus. Tegenwoordig worden zij geadresseerd aan de gehele Kerk en aan de mensen van goede wil.

Familiaris Consortio typeert het christelijke gezin als “*de eerste gemeenschap die geroepen is om het Evangelie te verkondigen aan de opgroeiende menselijke persoon en deze tot de volle menselijke en christelijke volwassenheid te brengen door middel van geleidelijke opvoeding en catechese.*” Het gezin is het teken van het heil van Christus, dat werkzaam is in de wereld. De huidige crisis in het gezin wijst er op dat vele mensen zich echter verzetten tegen Gods liefde; de fundamentele (morele) waarden zijn verduisterd. Het is de taak van de Kerk om er voor te zorgen dat wij mensen ons weer bewust worden van het primaat van de morele waarden die de menselijke persoon als zodanig betreffen, die betrekking hebben op de volle werkelijkheid, vrijheid en waardigheid van de mens die persoon is vanaf de conceptie. De opvoeding van het zedelijke bewustzijn is elementair en van levensbelang voor onze samenleving. In die zin mogen de opmerkingen van Paus Benedictus XVI om terug te keren naar de christelijke wortels ook worden begrepen.

## DE MENS ALS BEELD VAN GODS LIEFDE

De mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Hij is tot het bestaan geroepen uit liefde en is tegelijkertijd bestemd voor de liefde. God is liefde en beleeft dit in het mysterie van de persoonlijke liefdesgemeenschap van de Goddelijke Drie-eenheid van Vader, Zoon en Heilige Geest (vergelijk “Deus Caritas est”, 2005). Hij legt in het mens-zijn van man en vrouw, die immers naar zijn beeld en gelijkenis met sekseverschillen en seksualiteit zijn geschapen, de roeping, het vermogen en de verantwoordelijkheid tot liefde en gemeenschap. Met andere woorden, de mens is tot relatie geroepen waarin hij of zij door middel van een totale overgave, zichzelf wordt en aan de roeping van God beantwoordt. Tegelijkertijd “heilig” hij of zij de ander door deze totale zelfgave. De zichzelf wegschenkende liefde kent twee uitdrukkingsvormen, de maagdelijkheid en het huwelijk. Zij zijn beiden de concrete realisering van de diepste werkelijkheid van de mens. De eerste vorm is in het kader van dit artikel niet direct relevant. De seksualiteit binnen een huwelijk tussen man en vrouw is niet louter een biologisch gegeven maar raakt ten diepste aan het innerlijk van de totale menselijke persoon. Het huwelijk is het door God ingezegende verbond van de echtelijke liefde vanuit een bewuste en vrije keuze van beide echtelieden voor elkaar. Het is de intieme gemeenschap van leven en liefde, door God gewild en door de mens aanvaard. Dit betekent dat zij uniek en exclusief is en volledig trouw is aan de bedoeling van God. In de Bijbel wordt de relatie tussen God en zijn volk (Oude Testament) en tussen Christus en zijn Kerk (Nieuwe Testament) ook als een bruid of huwelijksrelatie uitgedrukt.

De huwelijksdaad heeft een dubbele betekenis namelijk eenheid en vruchtbaarheid en elke huwelijksdaad dient open te staan voor het leven (zie Theologie van het Lichaam). Deze daad vindt bij uitstek plaats door middel van het lichaam waarin de liefde tussen man en vrouw zich uitdrukt door de totale overgave aan elkaar. Met andere woorden het lichaam heeft een sponsale of huwelijkse maar ook een parentale of ouderschapsbetekenis want de vrucht van het huwelijk is een kind. De kinderen die voortkomen uit het huwelijk zijn een kostbaar geschenk van God. Het huwelijk vormt daarom de grondslag voor de gemeenschap van het gezin en de ouders hebben tot taak om voor de kinderen het zichtbare teken te worden van de liefde van God.

## **DIENST AAN HET LEVEN**

De bisschoppensynode neemt in het onderhavige document stelling tegen de anti-leven mentaliteit (1980) die er bestaat in de hedendaagse wereld. Zij neemt daarmee een duidelijk standpunt in door zich in eenheid met de Paus de plaatsbekleder van Jezus Christus op aarde, te scharen achter de visie verwoord in de encycliek *Humanae Vitae* (1968) van Paus Paulus VI. Vier elementen zijn bij de dienst aan het leven belangrijk.

Op de eerste plaats wordt de betekenis van de menselijke seksualiteit omschreven als de totale zelfgave van man en vrouw aan elkaar als persoon door middel van de taal van de liefde die haar uitdrukking vindt door het lichaam en die gericht is op de doorgave van het leven, een eenheid die leidt tot vruchtbaarheid en leven. Op het moment dat de eenheid en vruchtbaarheid op welke manier dan ook kunstmatig van elkaar worden losgemaakt, is er sprake van een reductie van de huwelijkse daad tot iets louter objectiefs en staat het haaks op de totale zelfgave van de menselijke persoon als man en vrouw aan elkaar. Er wordt niet langer beantwoord aan de hoge roeping van de mens als persoon en het tast de essentie van de liefde als zodanig aan.

Zoals gezegd is de huwelijksdaad gericht op de eenheid en vruchtbaarheid tussen man en vrouw en staat zij open voor het nieuwe leven. De huwelijksliefde is vruchtbaar omdat zij zich wil verbreiden en nieuw leven wil verwekken. Het verbreken van de band tussen de openheid voor het nieuwe leven en de eenheid tussen man en vrouw leidt niet alleen tot een reductie van de liefde als de essentie van het huwelijk maar ook tot een afwaarderen van het ouderschap als de vrucht van die liefde. De ziel van het gezin is de liefde die tot uitdrukking komt in de liefde tussen beide ouders én de opvoeding van de kinderen. Als de echtelijke liefde echter ontbreekt of eenzijdig gericht is (zie de horizontale dimensie die vermeld wordt door kardinaal Danneels) dan tast dit de essentie van zowel het huwelijk als het gezin aan.

Op de derde plaats komen zowel de sponsale (huwelijk) als de parentale (ouderschap) betekenis van het huwelijk in gevaar door onder andere de kunstmatige geboortebeperving maar ook door de door velen gehanteerde vrije seksuele moraal. Kardinaal Danneels spreekt over de loskoppeling van het ouder en echtpaar zijn maar ook over onze armoede en onwil om te geven. Ik denk dat dit hier van toepassing is. Als er in een huwelijkse relatie geen openheid voor de doorgave van het leven bestaat dan betekent dit dat er, zoals gezegd, een strijdigheid ontstaat ten opzichte van de roeping van de mens als persoon om zich als man/vrouw uit te drukken in de ander, vrouw/man door de totale zelfgave. Als het ware vindt er een manipulatie of vervalsing plaats van de werkelijke betekenis van de seksualiteit. De mens is geroepen tot het meewerken aan de wil van God, in de procreatie door middel van de huwelijksdaad. Hierdoor maakt zij de onzichtbare goddelijke gemeenschap van liefde, van Jezus Christus en zijn Kerk, zichtbaar in de huwelijkse gemeenschap van liefde die gericht is op de doorgave van het leven. Ook op deze plaats kunnen de woorden van Paus Benedictus XVI om terug te keren naar de christelijke wortels, van toepassing worden gemaakt.

Er lijkt ten slotte daarom een grote kloof te bestaan tussen de kerkelijke leer en de huidige menselijke praktijk in de maatschappij van alledag. De Kerk geeft door middel van de morele wetten aan hoe de mens dient te leven met het oog op het eeuwige heil waartoe iedereen geroepen is; kortom zij wijst op de waardigheid en de waarheid van iedere mens, de mens zoals hij of zij mag worden. Zij is hier krachtens de zending van Jezus Christus verantwoordelijk voor. Het komen tot het eeuwige heil is een procesmatig gebeuren van "vallen en opstaan". Met behulp van de sacramenten vooral de Heilige Eucharistie, Boete en Verzoening en het Huwelijk maar ook met adequate geestelijke en pastorale begeleiding door een priester mogen wij stap voor stap genezen worden om uiteindelijk te komen tot het eeuwige heil dat God voor ons bereid heeft. We zijn geroepen tot heiligheid. We kunnen dit niet bereiken door het aanpassen van de goddelijke wet aan onze gebrekkigheid. Nee, eerder het omgekeerde is van toepassing; het is te bereiken door onze boetvaardigheid en de goddelijke barmhartigheid. Het is daarom de wet van de geleidelijkheid in plaats van de geleidelijkheid van de wet. En als de roeping tot heiligheid in een gezin tussen beide echtelieden maar ook tussen hen en de kinderen werkelijk wordt geleefd dan is het werkelijk goed om bij hen te zijn.

*Jacques Grubben*  
*Vierdejaars priesterstudent*

# HEILIGEN ROND HET HUIS

Niet voor niets noemde paus Johannes Paulus II het gezin een huiskerk. Onzichtbaar voor de wereld praten achter gesloten deuren vaders en moeders over God, bidden zij met hun kinderen. Op deze heilige momenten is Hij aanwezig. Zovele heilige ouders en gezinnen. Een enkele keer houdt de schijnwerper van de wereld stil bij de “gewone” heilige.

## SAMEN NAAR GOD

In 1954 loopt door de poort van het ziekenhuis in Rome een jong echtpaar naar buiten. Zijn ogen staan donker, zij huilt. De artsen hebben Maria verteld dat zij het kindje in haar schoot moet laten aborteren, wil zijzelf een kleine kans maken de zwangerschap te overleven. Volgens de doktoren maakt het ongeborn baby'tje al helemaal geen kans. Dapper hadden ze verklaard onder geen beding hun kindje het leven te benemen, maar eenmaal buiten drukt de volle last van onzekerheid en angst hun op de schouders.

Luigi Quattrocchi was een eerlijke, brave man, maar niet zo sterk in zijn geloof, toen hij Maria Corsini ontmoette. Zij leert hem bidden en bovenal vertrouwen. Als ze in 1913 hun vierde kindje verwachten volgt dat vreselijke bericht dat de fundamenten onder hun leven wegslaat. Alle dagen zijn ze in de kerk te vinden, laat zijn wil geschieden, maar als het enigszins kan...

Dat voor God niets onmogelijk is, blijkt als de ten dode opgeschreven Enrichetta blakend gezond ter wereld komt en Maria huilend haar meisje tegen zich mag aandrukken. Als God Luigi en Maria geen kinderen meer geeft, besluiten ze hun huwelijk aan Hem op te dragen en hebben vanaf die dag geen gemeenschap meer. Het huis van de Quattrocchi's is niet alleen een huis van gebed, terwijl Luigi als jurist de elite ontmoet, begeeft Maria zich onder de armsten van Rome. In de oorlog is zij vrijwilligster bij het Rode Kruis en als Duitse soldaten door de straten van Rome patrouilleren, gonst hun huis van de onderduikers.

De oudste dochter wordt Benedictines, de twee jongens priester, de een monnik. Enrichetta blijft thuis voor haar ouders zorgen. Luigi sterft op 9 november 1951 na een hartaanval. Veertien jaar later op 26 augustus 1965 sterft Maria in haar huis in de bergen in de armen van degene die zij het leven heeft gegund: Enrichetta. Paus Johannes Paulus II verklaart in 2001 Luigi en Maria Quattrocchi als eerste echtpaar zalig. Hun gedachtenis wordt gevierd op hun trouwdag: 25 november

## MOEDER BEDANKT

In 1997 huilt de Johannes Paulus II voor het oog van de camera en de wereld. De paus luistert tijdens het congres voor het gezin naar de 35-jarige Italiaanse arts Gianna Emanuela Molla: “Dank u wel moeder, dank u wel dat u mij tweemaal het leven heeft gegeven, bij de conceptie en toen u mij geboren liet worden. U koos voor mijn leven.”

Bij de zwangere Gianna Beretta Molla wordt in 1961 baarmoederkanker geconstateerd. Zonder enig voorbehoud kiest Gianna voor het leven van hun ongeboren kind. Tegen de artsen zegt zij: “Als jullie moeten kiezen, laat dan geen twijfel bestaan: kies voor het leven van mijn baby. En dat is een bevel.”

Op paaszaterdag 21 april 1962 komt de kleine Gianna Emanuela ter wereld. Gianna mag haar kleine meid een week lang vasthouden. Ondanks verwoede pogingen van de artsen brengt moeder Gianna een week later, op 28 april, het offer van haar leven. De paus verklaart haar in 1994 zalig.

## STERVEN VOOR GOD EN ZIJN KERK

Niet minder heilig maar zo anders is het verhaal uit het Oost-Poolse Pratulín. Huilend zien de kinderen hoe hun vaders in de morgen van 24 januari 1874 het huis verlaten. De mannen en vrouwen in Pratulín gaan op weg naar de kerk. De pastoor is er allang niet meer, Russische soldaten hebben die al eerder op transport naar Siberië gezet. Soldaten zijn gekomen om het gebruik van de Byzantijnse liturgie af te dwingen, waarmee een overgang naar de orthodoxe Kerk een feit is. Maar de parochianen van Pratulín sterven liever dan de Heer en zijn paus te verloochenen.

Met de geweren op hen gericht knielen de mannen en vrouwen neer voor het houten parochiekerkje. Terwijl de 22-jarige Łukasz Bojko de bel van het kerkje luidt, houdt de 48 jaar oude Daniel Karmasz het kruis omhoog. Kort nadat de soldaten horen “Het is goed te sterven voor ons geloof”, klinkt een eerste doffe knal, waarop de Wincenty Lewoniuk, 25 jaar oud, neervalt. Meer schoten klinken, Daniel Karmasz laat stervend in zijn val het kruis vallen. Dan springt Ignacy Frańczuk op, houdt fier het crucifix omhoog en roept de anderen op stand te houden. Zijn vrouw Helena en hun zeven kinderen zien hem nooit meer thuis komen. Na de moord werpen de Russen de dode lichamen in een kuil en bedekken die met aarde. Paus Johannes Paulus II verklaart zijn landgenoten in 1996 zalig.

## WAAROM WAS IK BANG?

Martelaarschap is echter één weg naar heiligheid. Hoe anders is het leven van Frederic Ozanam. Hoogleraar aan de universiteit van Sorbonne trouwt hij en krijgt een dochtertje. Als hij maar enigszins tijd heeft, is hij te vinden onder armen, zieken en bejaarden. Hij roept aan de ene kant de armen op samen voor hun eigen belangen op te komen en aan de andere mensen die hebben te geven.

Rust gunt Frédéric zich niet, er zitten ook maar zo weinig uren in een dag. In de winter van 1852 is zijn lichaam dermate uitgeput dat artsen hem rust voorschrijven in Italië, waar hij in 1813 geboren werd. Zijn vader diende daar als arts onder Napoleon. Veel baat het echter niet: terug op weg naar huis, kort voordat de boot aanlegt in de Zuid-Franse havenstad Marseille, wil het vermoeide lichaam niet meer. Tegen een priester aan zijn kooi zegt hij: "Waarom was ik zo bang? Ik hou zoveel van Hem!" Waarna de lippen mompelen "Mijn God, mijn God, heb medelijden met mij." Dan sluit Frédéric Ozanam op 8 september 1853, veertig jaar oud, zijn ogen. Paus Johannes Paulus II verklaart deze huisvader in 1997 zalig.

## OM GOD UIT ELKAAR

De ouders van de twintigjarige Benedetta beslissen dat hun dochter een goede partij moet trouwen. Met pijn in het hart gehoorzaamt de Italiaanse en trouwt de brave Giovanni. De twee houden van elkaar, praten en bidden veel. Als ze na twee jaar nog altijd geen kinderen hebben, besluiten ze hun huwelijk aan God te offeren, voortaan willen zij leven als broer en zus. Vol liefde nemen ze de aan kanker lijdende Maria, de jongere zuster van Benedetta, in huis. Als zij twee jaar later overlijdt, gaan Giovanni en Benedetta om God uit elkaar. Giovanni kiest voor de Somachibroeders van de heilige Hiëronymus Emiliani, Benedetta voor de zusters Ursulinen. Een lang kloosterleven is haar hier niet beschoren. Letterlijk doodziek wordt ze naar huis gestuurd, waar ze op voorspraak van Hiëronymus Emiliani wonderbaarlijk geneest.

Benedetta bekijkt nu de wereld met nieuwe ogen, ze ziet zoveel leed op straat. Ze wil niet meer terug naar het klooster, maar jonge meisjes helpen. Haar vader weigert hulp, bij de bisschop vindt ze meer gehoor, hij vraagt Giovanni het klooster te verlaten om Benedetta te helpen. Hij zegent het heilige echtpaar dat voor hem een gelofte van zuiverheid aflegt. Samen zetten ze zich in voor de arme verlaten meisjes van de stad. Ze geven catechese, zorgen voor onderwijs en leren de meisjes naaien en koken, opdat zij pijlers worden van nieuw te stichten gezinnen.



Invloedrijke mensen uit de stad en priesters die niets van dat 'gekke' huwelijk begrijpen, werken zo tegen, dat Giovanni en Benedetta hun werk aan de bisschop overdragen en terug naar hun kloosters gaan. Maar Benedetta houdt het hier niet vol, er is buiten zoveel te doen. Met Giovanni en vijf gezellen vertrekt ze naar Genua en begint opnieuw. Om het werk voort te kunnen laten zetten, sticht ze de Benedictinessen van Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Voorzienigheid. Op 21 maart 1858 mag Benedetta de beloning bij haar goddelijke Echtgenoot ophalen. Paus Johannes Paulus II verklaart haar in 2002 heilig.

*Michaël As*

# BEGIN BIJ HET GEZIN



Dit jaar viert het IHGO (Instituut voor Huwelijk, Gezin en Opvoeding) haar twintigjarig bestaan. Het IHGO is een landelijke organisatie die het geloofsleven van katholieke gezinnen wil bevorderen en hun onderlinge verbondenheid wil stimuleren. Naast landelijke bezinningsdagen, plaatselijke werkgroepen, een nieuwsbrief met duizenden abonnees en materiaal voor geloofsoopvoeding in het gezin, is het IHGO samen met Katholiek Nieuwsblad de initiatiefnemer van de internetsite [www.katholiekgezin.nl](http://www.katholiekgezin.nl). Deze site werd in mei 2007 gelanceerd en is – ook tot onze eigen verbazing – in negen maanden door meer dan 20.000 gezinnen bezocht. Het laat de behoefte zien naar nieuws, praktische tips en uitwisseling over huwelijksleven en opvoeding. En dat is een hoopvol teken!

## DE TOEKOMST VAN DE WERELD LOOPT VIA HET GEZIN

Toen het IHGO in 1988 werd opgericht, was er een grote nood om gezinnen samen te brengen om het geloof te verdiepen. Het gezin als hoeksteen van de samenleving stond in de verdrukking, nieuwe samenlevingsvormen werden gepromoot. Wie destijds in het publieke debat de waarde van huwelijk en opvoeding ter sprake bracht, werd met hoongelach ontvangen want dat was niet modern en eigentijds. In dit klimaat ontstonden, tegen de verdrukking in, op vele plaatsen in het land IHGO-werkgroepen, waar gezinnen samenkwamen. Het motto van het IHGO was en is: “de toekomst van de wereld loopt via het gezin”, ontleend aan de apostolische exhortatie *Familiaris Consortio* van paus Johannes Paulus II. Dit is waar in letterlijke zin, omdat iedere nieuwe generatie opgroeit in een gezin. Maar ook in diepere zin mogen we ervaren dat het gezin de eerste plaats is waar de mens leert wat liefde en gemeenschap is. Het gezin is de kleinste cel van de samenleving en daarmee een onmisbare bouwsteen voor de maatschappij, dat beschermd en erkend dient te worden (zie hiervoor ook het handvest voor de rechten van het gezin, uitgegeven door het Vaticaan).

## **NA 20 JAAR NOG STEEDS ACTUEEL**

De inspiratie waarmee het IHGO twintig jaar geleden startte, is nog steeds actueel. Er zijn gelukkig hoopvolle veranderingen zichtbaar in de samenleving. De regering erkent de waarde van het gezin voor de opvoeding van de nieuwe generaties. Bij jonge gezinnen groeit het besef dat er keuzes gemaakt moeten worden tussen carrière en gezin, ouderschapsverlof gaat daarbij vaak boven geld verdienen. Opvoedprogramma's met een strenge aanpak zijn zelfs op de commerciële zender populair. Toch zegt deze revival niet zoveel over de idealen die er leven rond huwelijk en gezin. Wie durft nog voor te leven dat liefde en trouw twee kanten van één-zelfde medaille zijn, in plaats van de veelgehoorde leus "als je niets meer ontvangt van de ander, dan kun je beter voor jezelf kiezen"? Wie steunt de dagelijkse strijd van het groeiende aantal alleenstaande ouders die alles geven voor een goede opvoeding van hun kinderen, terwijl ze zelf te weinig tijd en plaatsen hebben om hun geestelijke accu op te kunnen laden? Wie durft zich hoge doelen te stellen met de geloofsopvoeding van de kinderen, die zich vertaalt in een karaktervol en gewetensvol voorbeeld van de ouders, in alle kleine dingen van de dag?

## **CONNECT YOUR FAMILY!**

Een katholiek gezin mag geen eiland zijn, hoewel de tegenkrachten vanuit onze leef-omgeving, school, media en internet, het soms moeilijk maken staande te blijven in een wereld die vooral gericht lijkt op genieten, geld uitgeven en zelfontplooiing. In plaats van een eiland zou het gezin een oase kunnen zijn waar ieder zichzelf mag zijn, in vriendschap, liefde en waarheid. Maar daarvoor is het nodig dat we niet alléén blijven, en putten uit de bron die in het hart van ons gezin aanwezig is. Niet alleen blijven betekent: een gemeenschap van gezinnen vinden, in je parochie of je omgeving, met wie je samen kunt bidden en je idealen kunt delen. Dat kan via IHGO gezinsdagen, gezinsmiddagen, een internet-community of samen aan de slag gaan in je eigen parochie. Uit de bron putten die in het hart van ons gezin aanwezig is, betekent: terugkeren naar het geheim van de liefde, Christus zelf, die onze kleine huiskerk wil heiligen, wanneer we alle momenten van de dag aan Hem opdragen. Een oase zijn voor je omgeving betekent dus "connected" zijn: op een geloofsgemeenschap en op Christus die ons het geheim van de liefde heeft voorgeleefd.

## **WWW.KATHOLIEKGEZIN.NL**

De start van [www.katholiekgezin.nl](http://www.katholiekgezin.nl) was voor het IHGO een stap in vertrouwen, omdat het een investering van tienduizenden euro's met zich meebracht, een nieuwe samenwerking in het werkveld tot stand kwam, en we de resultaten onmogelijk konden voorspellen. Op 5 mei 2007 lanceerde Mgr. Drs. A.L.M. Hurkmans, bis-

schop-referent voor Huwelijk en Gezin, de nieuwe site, en de eerste resultaten zijn een teken van hoop. De bladzijden van de site zijn in negen maanden tijd meer dan 100.000 keer bezocht door meer dan 20.000 bezoekers. Bijna vijfhonderd gezinnen hebben zich geabonneerd op de maandelijkse internetnieuwsbrief en duizenden flyers en posters zijn verspreid naar parochies en gezinnen in hele land. Het laat iets zien van de behoefte die er leeft onder gezinnen, een teken van de tijd dat om ons antwoord vraagt. Wij willen de leden van de Gebedskring vragen om uw gebed voor ons gezinspastoraat op het internet, en om uw hulp bij de bekendmaking naar gezinnen in uw omgeving.

## **EEN GEZINSVRIENDELIJKE PAROCHIE**

Wanneer wij met onze kleine kinderen (3, 5 en 6 jaar) in onze parochiekerk komen, dan voelen we ons altijd welkom, ook als de kleintjes wat lawaai maken. Er is een crèche, een Kindernevendienst en er zijn verschillende initiatieven voor jonge ouders en gezinnen. Onze kinderen maken er vriendjes van hun eigen leeftijd voor wie geloof en kerk er net zo bijhoren als in ons eigen gezin. Een goede, levende parochiegemeenschap is van levensbelang voor het gezin. En omgekeerd: de inzet en dienstbaarheid van gezinnen is nodig om de parochie draaiend te houden. Jezelf niet alleen willen warmen aan het vuur, maar ook een beetje vuur willen zijn voor de andere leden van de gemeenschap. Zo kunnen gezinnen elkaar versterken en de parochie mee opbouwen.

## **BEGIN BIJ HET GEZIN**

“Verbeter de wereld, begin bij het gezin” was de boodschap van paus Benedictus XVI bij Wereldvrede­sdag 2008. Het getuigt van visie om het grote ideaal van de wereldvrede in verband te brengen met de kleine werkelijkheid van een gezin. Een betere wereld begint bij het verbeteren van de onderlinge liefde en gemeenschap, in ons eigen gezin. En dat begint bij dagelijks, gezamenlijk gebed.

Moeder Teresa zei ooit: “Het gezin dat samen bidt, blijft bij elkaar. En als zij bij elkaar blijft, zullen ze elkaar liefhebben zoals God elk van hen heeft liefgehad”. Wij willen de leden van de gebedskring ook vragen te bidden voor de gezinnen, dat zij hun geloof en verbondenheid mogen versterken en dat hun kinderen de levensroeping mogen vinden die God voor hen bestemd heeft. In dit jubileumjaar zal op 27 september een landelijke gezinsdag worden georganiseerd, met een concert van Elly en Rikkert. Wij hopen daar vele gezinnen te mogen begroeten. Connect your family!

*Harald Seidel*  
Voorzitter IHGO

# **JA, IK WIL!**

## *HET BELANG VAN HUWELIJKS- VOORBEREIDING EN -VERDIEPING*

### **WE WETEN ALLES AL OVER ELKAAR**

“Wij praten over alles en weten al alles over elkaar”. Dit zijn twee van de meest gehoorde opmerkingen van stellen, zowel diegene die zich aan het voorbereiden zijn op een huwelijk als diegenen die al getrouwd zijn. Natuurlijk zit hier een kern van waarheid in. Stellen die veel tijd met elkaar doorbrengen, praten inderdaad vaak over veel dingen. Ze leren veel over elkaar. Maar als de opmerkingen volkomen waar zouden zijn, veroordelen ze het huwelijk tot een erg saaie en eentonige manier van leven.

### **ZOVEEL TE LEREN**

Veel stellen maken zo'n opmerking als hierboven als hun reden om geen heil te zien in huwelijksvoorbereiding. In het bijzonder denken stellen die al samenwonen voor hun huwelijk dat ze niets te leren hebben. Dat is een grote vergissing. Er is zoveel te leren over het huwelijk zelf. Het gaat om leren op theoretisch niveaus over de aard van relaties, over wederzijdse toewijding en communicatie. Maar het gaat ook om de praktijkervaring van anderen die voor hen uit de weg van het huwelijk bewandelen. Huwelijksvoorbereiding verenigt deze twee elementen.

### **RELATIE VAN DRIE PARTNERS**

Als katholieken geloven we dat het huwelijk een relatie is met drie partners die niet goed kan werken met slechts z'n tweeën. In de Schrift lezen we: “God is liefde. Wie in de liefde leeft, leeft in God en God is met hem” (1 Joh. 4, 16). Deze aanwezigheid van God in de menselijke liefde is nergens meer waar dan in de relatie tussen man en vrouw. God is in die relatie, niet als een spelbreker, maar als een aanwezigheid die vrede brengt, en als een kracht om de liefde verder te doen reiken dan waar het stel in eerste instantie zin heeft om te gaan. God is aanwezig in de liefde van een echtpaar om hen constant naar elkaar toe te doen keren zodat ze mogen groeien in genegenheid voor elkaar en in vreugde over hun liefdesrelatie.

Hierop moet je je ook voorbereiden als toekomstig bruidspaar, in het bijzonder als je voor de kerk gaat trouwen. Deze wonderbaarlijke waarheid kan een bron zijn van vrijheid en vreugde voor bruidsparen die het willen ontwikkelen. Het kan een oorzaak zijn van tegenspoed voor stellen die de realiteit ervan in hun levens negeren.

## **VOORBEREIDING IS BELANGRIJK**

Gaan trouwen is misschien wel de allerbelangrijkste beslissing die een persoon maakt in zijn of haar leven. Het is een beslissing die wordt gemaakt voor het geluk in het leven. Het kan naar dat geluk leiden maar er hangt veel af van de manier waarop een individu en het stel het benadert. Huwelijksvoorbereiding is een essentieel onderdeel voor de gezondheid en het welzijn van de liefde van een echtpaar. Natuurlijk zijn er ook andere aspecten in een voorbereiding voor een huwelijk, maar een echte cursus huwelijksvoorbereiding dient daar onderdeel van te zijn. Het zou een vereiste dienen te zijn voor een huwelijk in de katholieke Kerk. Veel mensen denken dat dit onredelijk is maar dat is het niet. Het is een wijze voorwaarde waar veel stellen over de jaren de vruchten van plukken.

## **NEDERLANDSE INITIATIEVEN**

Gelukkig mogen we ons de laatste jaren in ons land en binnen ons bisdom verheugen over een behoorlijk aantal nieuwe diocesane en parochiële initiatieven op het gebied van huwelijksvoorbereiding en –verdieping zoals de premarriage en marriage course die momenteel grotendeels in de regio Leiden worden gegeven binnen de RKK. In de nabije toekomst komen deze ook weer beschikbaar in ons bisdom. In september 2007 is verder in ons bisdom Familypoint van de Focolarebeweging gestart met een toerustingcursus huwelijksvoorbereiding voor echtparen en priesters. In deze cursus leren zij samenwerken als pastoraal team om de huwelijksvoorbereiding op interparochieel of regionaal niveau eigentijds gestalte te geven. Ook hier in de binnenstadsparchie, probeert een team de rijkdom van de katholieke leer over het huwelijk aansprekend door te geven en voor te leven. In het jaar van gebed is er in ons bisdom ook een initiatief gestart om specifiek te bidden voor gehuwden en gezinnen. Deelnemers wijden een vast uur gebed per maand aan het bidden voor deze doelgroep. Ze kunnen eventueel gebruik maken van een boekje om te bidden voor specifieke situaties binnen huwelijken en in gezinnen. Geïnteresseerden kunnen zich aansluiten door een briefje te sturen aan de dienst huwelijk&gezin van het bisdom Den Bosch. Zij kunnen daarop meer informatie verkrijgen hierover.

## **ITALIAANSE VOORSPREKERS**

Enkele van de hierboven genoemde initiatieven zijn toevertrouwd aan de voorspraak van de zalige Luigi en Maria Beltrame Quattrocchi, een Italiaans echtpaar dat in 2001 door Paus Johannes Paulus II tegelijkertijd zalig verklaard is. Het was zijn speciale wens om voorsprekers te hebben voor de talloze echtparen die in hun huwelijk samen God willen volgen. Volgens kardinaal Jose Saraiva Martin, prefect van de congregatie van de heiligverklaringen “maakten ze een echte huiskerk van hun familie, die open stond voor het leven, voor gebed en sociaal apostolaat, voor solidariteit met de armen en voor vriendschap.” In het bisdom Den Bosch is in het jaar van het Gebed (2006) een gebedsprentje uitgegeven. Voor meer informatie neemt u contact op met het Bisdom. Ondergetekende en echtgenoot hebben de ervaring dat ze zeer goede voorsprekers zijn!

*Dra. Ilona Langendonck-Korving*

# THEOLOGIE VAN HET LICHAAM

## *De erfenis van Johannes Paulus II*

### INLEIDING

Wat is de belangrijkste erfenis die de vorige paus, Johannes Paulus II (JP II) de Kerk heeft nagelaten? Velen zullen hem herinneren vanwege zijn politieke invloed. Als het gaat om zijn betekenis voor Kerk en theologie blijkt steeds meer dat hij ons een schat heeft nagelaten in wat zijn *Opus Magnum* genoemd mag worden: “de Theologie van het Lichaam” (TL).

Aartsbisschop Karol Wojtyła van Krakau was een specialist op het gebied van antropologie en moraal van huwelijk en seksualiteit<sup>1</sup>. Niet alleen als universiteitsprofessor en publicist, maar zeker ook als biechtvader en vertrouwensman van talloze jonge echtparen, die hij in de loop van zijn pastoraat had ontmoet en steeds was blijven volgen. Er was sinds de jaren '60 (van de vorige eeuw) een groeiende onduidelijkheid ontstaan over de betekenis en de rol van de seksualiteit in het leven van man en vrouw. Sommigen beleefden seksualiteit vervuld van angst en scrupules. Anderen hadden na de zgn. seksuele revolutie geen enkel moreel ijkpunt meer. In beide gevallen is er sprake van een onevenwichtige verhouding tot het eigen lichaam. De mens heeft zijn lichaam niet in bezit, maar is zelf zijn lichaam. Het lichaam is de sleutel tot een dieper verstaan van de menselijke persoon als eenheid van geest, ziel en lichaam en van de mens als beeld van God. Een dieper verstaan ook van de menselijke seksualiteit en de bijzondere eenheid tussen man en vrouw in het huwelijk. Kardinaal Wojtyła begreep dat het tijd was om de “Blijde Boodschap van het lichaam” te verkondigen.

De tekst was vrijwel afgerond toen hij in 1978 paus werd. In 133 stukjes gesneden heeft JP II zijn boodschap aan de wereld bekend gemaakt. Deze stukjes, verdeeld over bijna net zoveel woensdagmorgencatecheses, zouden, eenmaal gebundeld, bekend worden onder de naam “Man en Vrouw schiep Hij hen. Een Theologie van het Lichaam”<sup>2</sup>. Zijn benadering van de menselijke seksualiteit is zo nieuw en bevrijdend, dat niet ten onrechte wordt gesproken van de “seksuele revolutie van Johannes Paulus II”<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> Reeds in 1959 had hij een voor die tijd zeer vooruitstrevend boek geschreven over de menselijke seksualiteit: “Liefde en Verantwoordelijkheid”. Op vrijmoedige wijze beschrijft hij de huwelijksliefde tussen man en vrouw.

<sup>2</sup> De term “Theologie van het Lichaam” (teologia del corpo) komt precies 100 keer voor in de totale catechese. De eerste keer is op 12 september 1979, de tweede catechese in de rij.

<sup>3</sup> Christopher West, *Theology of the Body for Beginners. A Basic Introduction to Pope John Paul II's Sexual Revolution*, Ascension Press, West Chester, 2004



## STRUCTUUR EN OVERZICHT

Door de vorm van vele korte catecheses is de TL in stukjes verschenen over een periode van vijf jaar (1979-1984). De verschillende talengroepen van de *Osservatore Romano* hebben in de loop van de jaren ieder eigen titels en kopjes bedacht. Daardoor is het erg moeilijk om een goed beeld te krijgen van de structuur en de argumentatie van de paus. Het is aan het wetenschappelijk onderzoek van prof. Michael Waldstein te danken dat we nu beschikken over een goede presentatie van de structuur van de TL zoals JP II het zelf bedoeld heeft, blijkens de Poolse grondtekst<sup>4</sup>.

De TL bestaat uit twee delen, met ieder drie hoofdstukken. Het eerste deel gaat in op drie teksten uit het Evangelie. Als eerste de verwijzing door Jezus naar het Begin, de Schepping, als Hij spreekt over het huwelijk (Mt 19. Mc 10), vervolgens de opmerking uit de Bergrede dat overspel begint in het hart en het besef dat door de zonde de onschuld van het begin is verloren en, tenslotte, de beschrijving van de verrijzenis (en dus verlossing) van het lichaam als eindbestemming van de mens en doel voor zijn leven en zijn lichaam (Mt 22. Mc 12. Lc 20). In dit laatste deel bevindt zich ook de beschrijving van het celibaat omwille van het Koninkrijk, slechts verstaanbaar vanuit het perspectief van de verrijzenis.

In deel twee wordt het huwelijk behandeld als sacrament vanuit de tekst van Paulus in Efeziërs 5, waar hij spreekt over het “diepe geheim”, de vergelijking van de relatie man-vrouw in het huwelijk met die tussen Christus en zijn Kerk. Dit deel bestaat uit een hoofdstuk over het sacrament als verbond en bron van genade met een uitgebreid commentaar op de Paulinische tekst en vervolgens een hoofdstuk over de tekenwaarde van het sacrament. Hierin komen o.a. de teksten van het Hooglied – ook in zijn direct erotische betekenis – en Tobit ter sprake en wordt verwezen naar de liturgie. Hoofdstuk drie staat wat op zichzelf. Het is een commentaar op de encycliek van Paulus VI, *Humanae Vitae* (HV), en biedt een diepe beschouwing op het dagelijks leven van de echtgenoten en hun gezin vanuit de spiritualiteit van het huwelijk, zoals deze aan HV ten grondslag ligt.

## INHOUD EN ARGUMENTATIE

Het belangrijkste doel van JP II in dit werk is de onderbouwing van het kerkelijk onderricht dat de band tussen beide betekenissen van de huwelijksdaad, eenheid en vruchtbaarheid, onverbreekbaar is.

In het eerste deel bouwt hij zijn betoog op rond het sleutelbegrip van “huwelijksbetekenis van het lichaam”. De mens vindt zijn waardigheid in de capaciteit om, als persoon geschapen naar Gods beeld, zichzelf te geven. Het is door zijn lichaam dat de mens zichzelf aan de ander kan geven.

<sup>4</sup> John Paul II, *Man and Woman He Created Them. A Theology of the Body*. Translation, Introduction and Index by Michael Waldstein, Pauline, Boston, 2006. Introduction, pp. 105-128.

Dit geldt voor elke daad van liefde en heel in het bijzonder voor de eenwording van man en vrouw. De seksuele dimensie van het lichaam, het man of vrouw zijn, openbaart de mens zijn fundamentele roeping om zichzelf te geven. Dit noemt JP II de "huwelijkse betekenis van het lichaam". Het is dan ook door deze huwelijkse betekenis van het lichaam dat de mens in zijn lichaam het onzichtbaar mysterie van de God zichtbaar kan maken in de wereld. Het lichaam is een teken, een oersacrament, van de Goddelijke Drie-eenheid. Zo is de seksualiteit oorspronkelijk bedoeld in Gods plan.

Na de zondeval heeft de zelfzucht (*concupiscentia*) de mens beroofd van zijn oorspronkelijke onschuld. Het gevolg is voor JP II niet een overmatige waardering van de seksualiteit, maar eerder een vervalste waardering. Genot wordt losgemaakt uit de context van zelfgave en de ander wordt gezien (en gebruikt) als een middel. Eenheid en vruchtbaarheid worden van elkaar gescheiden.

In het licht van de verrijzenis wordt duidelijk dat de mens zijn vervulling vindt in de totale zelfgave aan God, als antwoord op Zijn totale zelfgave aan de mens. Ook hier speelt de huwelijkse betekenis van het lichaam, onze roeping tot zelfgave, een centrale rol en wordt zo de morele maat van onze afzonderlijke daden.

Die wederzijdse zelfgave van God en de mens, zo vervolgt JP II in deel twee, is niet alleen een adequate beschrijving van de verbondsrelatie tussen God en Zijn volk en de liefdesband tussen Christus en Zijn Kerk, maar werpt ook een nieuw licht op het realiteit en de schoonheid van het huwelijk als zodanig. De persoonsgemeenschap (*communio personarum*) van man en vrouw is teken van de Trinitaire persoonsgemeenschap in God en van de liefdesband van Christus met Zijn Kerk.

In zijn commentaar op het Hooglied kan JP II dan ook de waardigheid en de zuiverheid benadrukken van de erotische dimensie binnen het huwelijk. Zuiverheid van hart brengt de seksualiteit én het genot weer tot hun oorspronkelijk bedoelde waarheid<sup>5</sup>.

## CONCLUSIE

De morele beoordeling van seksuele daden worden zo geplaatst in het grote verband van wat JP II noemt een "adequate antropologie". De taal van het lichaam is de sleutel naar een dieper verstaan van Gods bedoeling met de menselijke seksualiteit. Het onderricht van Jezus, en de verlossing en genezing die Hij tot stand brengt, heeft zo een innerlijk overtuigende kracht die elke moraliserende benadering van de seksualiteit overbodig en misplaatst maakt.

*Marc Timmermans pr.  
Docent moraaltheologie*

<sup>5</sup> JP II verdedigt, zoals in eerder werk, de rechtmatigheid van het seksuele genot in de lichamelijke eenwording van man en vrouw. Hij sluit aan bij de beste katholieke traditie. Vgl. Thomas v. Aquino, S.T. q.98, a.2 ad 3.

# GEBED VOOR HET GEZIN

*Heer, van U ontvangt ieder gezin  
in de hemel en op aarde zijn naam.  
Vader, U bent de Liefde en het Leven.  
Door uw Zoon, Jezus Christus,  
geboren uit een maagd,  
en door de Heilige Geest,  
bron van Goddelijke Liefde,  
geef dat ieder gezin op aarde  
voor iedere volgende generatie  
een bron van leven en liefde mag zijn.*



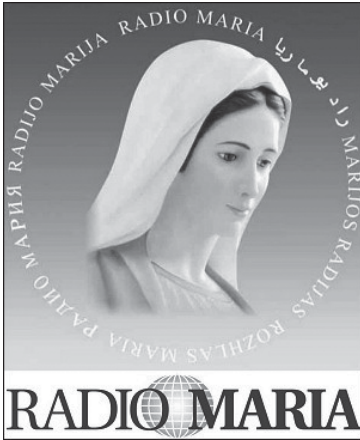
*Dat Uw genade vaders en moeders mag leiden  
in hun woorden en hun daden  
tot welzijn van hun gezinnen en alle gezinnen in de wereld.  
Geef dat de kinderen in het gezin steun mogen vinden  
om zichzelf te zijn en te groeien in waarheid en liefde.*

*Moge de liefde, gesterkt door de genade  
van het huwelijks sacrament, altijd sterker zijn dan alle zwakheid  
en beproevingen die gezinnen soms doormaken.  
Op voorspraak van de Heilige Familie van Nazareth  
bidden wij dat de Kerk haar wereldwijde opdracht  
mag volbrengen in het gezin en door het gezin.*

*Door Christus onze Heer, de Weg, de Waarheid en het Leven,  
in alle eeuwen der eeuwen. Amen.*

*Paus Johannes Paulus II*

# RADIO MARIA IN NEDERLAND OP DE MIDDENGOLF 675



Misschien heeft u het al vernomen? Sinds februari zijn de seminaristen *live* op de radio te horen! Ja, Radio Maria is nu ook in Nederland en Vlaanderen op de radio - op de **middengolf 675** - te ontvangen.

Momenteel worden er alleen test-uitzendingen en muziek uitgezonden. In de toekomst gaat dit echter veranderen in een volledig programma met alerhande boeiende onderwerpen.

Iedere dag wordt live het Rozenhoedje, de Laudan, de Vespers en de Heilige Eucharistie uitgezonden. De tijden zijn:

Dag	Rozenkrans	Laudan	H.Eucharistie	Vespers
Maandag	6:45	7:15	18:00	17:30
Dinsdag	6:45	7:15	7:30	18:00
Woensdag	6:45	7:15	7:30	18:00
Donderdag	6:45	7:15	7:30	18:00
Vrijdag	6:45	7:15	7:30	18:00
Zaterdag	6:45	7:15	(7:30)*	18:00
Zondag	8:00	8:30	(9:00)*	18:00

\* Op zaterdag/zondag zijn de tijden van de vieringen soms verschillend. Deze zullen steeds een dag van tevoren bekend gemaakt worden.

Voor meer informatie kunt u ook op de website van Radio Maria kijken:  
**[www.radiomaria.nl](http://www.radiomaria.nl)**

Veel devotie!

# IN MEMORIAM

## *Bidden wij voor de overledenen van de gebedskring*

Mw. P.C. Jansen-van der Aalst, Waalre

Mw. E.A. Duipmans-Nogter, Drachten

Zr. P. Houtman, Voorschoten

A.G. van de Ven, Schijndel

Hr. C. van Bergen, Veldhoven

Mw. De Pril, Outer-Lebeke (B)

Mw. E. Broesterhuizen-Dullaert, Heesch

Dhr. G. Stolwijk, Nijmegen

Zr. A. Pessermie, Viane (B)

Mw. H.H.H. Hoogveld, 's-Hertogenbosch

Mw. A.E. Olierook-Koestal, Poeldijk

Dhr. P.W. de Vries, Vlijmen



**DAT ZIJ MOGEN  
LEVEN IN EEUWIGHEID**

# NAAR HET HART VAN DE KERK

*Jubileumbedevaart 25-30 oktober 2009*



In 2009 bestaat het Bisdome van 's-Hertogenbosch 450 jaar. Deze gelegenheid zal niet ongemerkt voorbijgaan. In het Jaar van de Evangelisatie, dat als thema geozen is voor dit jubileum, wil het bisdom parochianen en pastores, koren, schuttersgilden, jongeren, ouderen en gezinnen in de gelegenheid stellen met elkaar op weg te gaan naar Rome, het hart van de Rooms-Katholieke Kerk

*Kijk voor meer informatie op:*

**[www.bisdomdenbosch.nl](http://www.bisdomdenbosch.nl) of bel: 073-6125488**

# DE LANGE WEG VAN PAPENHULST TOT PAPENHULST

## VIJF EEUWEN PRIESTEROPLEIDING IN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH

*Door Dr. J.W.M. Peijnenburg, emeritus archivaris, priester van het bisdom*

Het heeft ruim anderhalf millennium moeten duren voordat de Kerk, overtuigd van de noodzaak over herders te kunnen beschikken van voldoende kwaliteit, besloot de opleiding en vorming van priester te reglementeren en te structureren. Dat gebeurde tijdens het Concilie van Trente (1545-1563). De uitgangspunten van de tridentijnse priestervorming zijn tot op vandaag herkenbaar, al heeft vooral het Tweede Vaticaans Concilie tot ingrijpende modernisering geleid. In het bisdom van 's-Hertogenbosch kon het eerste seminarie beginnen in 1571, maar niet zonder tegenwerking en moeilijkheden van vooral kerkelijke zijde. Aanvankelijk was het seminarie gevestigd in het Fraterhuis aan de Hinthamerstraat; vanaf 1576 aan de papenhulst. Vandaar begon het – gedwongen door groei en strijd – aan een bijna vijf eeuwendurende tocht door het bisdom, die uiteindelijk eindigde aan ..... de Papenhulst.



## ANTWOORDCOUPON

Ik bestel \_\_\_\_\_ exemplaren à € 25,- (incl. porto) van:

**De lange weg van Papenhulst tot Papenhulst, door Dr. J.W.M. Peijnenburg**

### AFZENDER

Naam: ..... m/v

Adres: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Tel.nr.: .....

**Sonnus**  
Priesterfonds  
's-Hertogenbosch  
[www.sonnus.nl](http://www.sonnus.nl)

Antwoordnummer 10708  
5200 WB 's-Hertogenbosch

nieuw

# Maria in Brabant

deel 2



bestel nu!

vanaf 15 april 2007 leverbaar

## ANTWOORDCOUPON

Ik bestel ..... exempla(r)en van de cd **Maria in Brabant deel 2** à € 15,-

Ik bestel de volgende producten:



**'Dipsò'**  
Muziek voor Passie, Pasen  
en Pinksteren.

€ 15,-

- ..... x cd  
 ..... x muziekcassette



**Wij komme te same**  
Verheerlijking van het Kerstmysterie met  
een Brabantse tongval.

€ 15,-

- ..... x cd  
 ..... x muziekcassette



**Maria in Brabant (1)**  
Marialiedjes, gedichten en  
verhalen in Brabants dialect.

€ 15,-

- ..... x cd  
 ..... x muziekcassette



**In vuur en vlam**  
Een cd met een boodschap van hoop en  
vreugde voor eenieder die het horen wil.

€ 15,-

- ..... x cd



**Mater Dei**  
Gezangen ter ere van Maria.

€ 15,-

- ..... x cd  
 ..... x muziekcassette



**Verjaardagskalender**  
Met foto's van enkele markante plaatsen  
en gebeurtenissen in ons bisdom.

€ 7,50

- ..... x

## AFZENDER

Naam: ..... m/v

Adres: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Tel.nr.: .....

 **Sonnus**  
Priesterfonds  
's-Hertogenbosch  
www.sonnus.nl

Antwoordnummer 10708  
5200 WB 's-Hertogenbosch